

Lapin lääninhallituksen tulossuunnitelma
vuodelle 2005 ja
toiminta- ja taloussuunnitelma
vuosille 2005 – 2009

**Tulossuunnitelma vuodelle 2005 ja
toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2005 – 2009**

Sisällysluettelo

1	Toimintaympäristö	4
2	Visio, arvot ja toiminta-ajatus	6
3	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	7
4	Toiminnan painopisteet	7
	Verkkopalvelu	7
	Toiminnan painopisteet	
	Keskeiset tulostavoitteet 2005	
	Sosiaali- ja terveysosasto	8
	Toimintaympäristön muutos	
	Toiminnan painopisteet	
	Keskeiset tulostavoitteet 2005	
	Sivistysosasto	10
	Toimintaympäristön muutos	
	Toiminnan painopisteet	
	Keskeiset tulostavoitteet 2005	
	Liikenneosasto	16
	Toimintaympäristön muutos	
	Toiminnan painopisteet	
	Keskeiset tulostavoitteet 2005	
	Oikeushallinto-, kilpailu- ja kuluttajaosasto	17
	Toimintaympäristön muutos	
	Toiminnan painopisteet	
	Keskeiset tulostavoitteet 2005	
	Pelastusosasto	19
	Toimintaympäristön muutos	
	Toiminnan painopisteet	
	Keskeiset tulostavoitteet 2005	
	Poliisiosasto	21
	Toimintaympäristön muutos	
	Toiminnan painopisteet	
	Keskeiset tulostavoitteet 2005	
	Hallinto-osasto	24
	Toimintaympäristön muutos	
	Toiminnan painopisteet	
	Keskeiset tulostavoitteet 2005	

Kansainväliset asiat	25
Toimintaympäristön muutos	
Toiminnan painopisteet	
Keskeiset tulostavoitteet 2005	
Sisäinen valvonta	27
Toiminnan painopisteet	
Keskeiset tulostavoitteet 2005	
5 Laadunhallinta	28
6 Henkiset voimavarat	28
7 Talousarvioesitys 2005 ja 2006 - 2009	29

LIITTEET

Budjettilomakkeet

1 Toimintaympäristö

Väestön väheneminen hidastunut edelleen

Lapin lääni on vuodesta 1994 lähtien menettänyt väestöään noin 16 500 henkeä eli yli kahdeksan prosenttia. Pahimmat väestökatovuodet ajoittuivat vuosituhannen vaihteeseen, jolloin väestö väheni 2 400–2 500 hengellä vuosittain. Vuonna 2003 menetys oli 860 henkeä ja tammi–syyskuussa 2004 490 henkeä. Ennakkotiedon mukaan Lapin läänin väkiluku oli 30.9.2004 186 427 henkeä eli 3,6 prosenttia koko maan väestöstä. Väestökehitys suunnittelukaudella riippuu paljon yleisestä talouskehityksestä.

Lapin väestön voimakas väheneminen on johtunut sekä syntyvyyden nopeasta laskusta että ennen kaikkea muuttoliikkeestä. Vielä 1990-luvun alkuvuosina Lapissa syntyi vuosittain noin 2 700 lasta, kun vuonna 2003 syntyneitä oli 1 774. Ennakkotiedon mukaan syntyvyys tammi–syyskuussa 2004 on ollut hyvin lähellä edellisen vuoden tasoa. Vuosina 2002 ja 2003 – ensimmäistä kertaa koko läänin historiassa – Lapissa on kuollut enemmän ihmisiä kuin syntynyt. Lapin läänin muuttotappiot 1990-luvun puolestavälistä lähtien ovat olleet suuria, esimerkiksi vuosina 1998 ja 2000 yli 2 700 henkeä. Muuttoliike näyttää kuitenkin selvästi hidastuneen, sillä vuonna 2002 tappio oli enää noin 1 400 henkeä ja vuonna 2003 830 henkeä. Ennakkotiedon mukaan tammi–syyskuussa 2004 muuttotappio oli 531 henkeä.

Väestön ikärakenne vanhenee nopeasti

Koska Lapista poismuuttaneet ovat olleet yleensä nuoria, vuosia jatkunut muuttovirta on vaikuttanut erittäin epäedullisesti väestön ikärakenteeseen – ikärakenne on vanhentunut hyvin nopeasti. Vuonna 2003 ensimmäistä kertaa lapsi-ikäluokkien (0–14-vuotiaat) osuus väestöstä oli Lapin läänissä pienempi kuin koko maassa. Vanhusikäluokkien (yli 64-vuotiaat) osuudet olivat vielä vuonna 2000 Lapissa ja koko maassa yhtä suuret, mutta vuonna 2003 Lapissa (16,5 %) jo selvästi koko maata (15,6 %) suuremmat. Lapin läänin kunnat kolmea kuntaa lukuun ottamatta ovat miesenemmistöisiä. Saamelaisalueella, johon kuuluvat Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnat sekä Sodankylän kunnan pohjoisosa, asuu noin 3 700 saamelaista. Muualla Suomessa ja ulkomailla olevien saamelaisten määrä on noin 4 300.

Metsä- ja metalliteollisuus, matkailu ja julkinen sektori elättävät lappilaisia

Lapin elinkeinorakenne poikkeaa koko maan elinkeinorakenteesta siten, että alkutuotanto ja julkinen sektori työllistävät enemmän ja teollisuus sekä yksityiset palvelut vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Omaleimaisin läänissä harjoitettavista alkutuotannon elinkeinoista on porotalous. Kemi–Tornio-alueelle sijoittuneen metsä- ja metalliteollisuuden merkitys heijastusvaikutuksineen on koko Lapille suuri. Lapin teollisuuden tuotannosta noin 93 prosenttia on peräisin metsä- ja metalliteollisuudesta. Merkittävillä investoinneilla sekä metsä- että metalliteollisuus ovat jatkuvasti kyenneet nostamaan kilpailukykyään. Niiden molempien tuotannosta suurin osa menee vientiin. Korkea teknologia on kasvava ala läänin suurimmissa taajamissa. Yksityisistä palveluista merkittäviä työllistäjiä ovat kauppa, liikenne sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta. Lapin matkailun, erityisesti talvi- ja joulumatkailun, kehitys on ollut myönteistä. Joulumatkailijoiden ja joulumatkailijoita tuovien Charter-lentojen määrä on vuosi vuodelta noussut uusiin ennätyslukuihin. Rekisteröityjen yöpymiset lisääntyivät Lapissa tammi–elokuussa 2004 yli kolme prosenttia, kun koko maassa vastaavana aikana yöpymisten määrä

pysyi lähes ennallaan. Matkailu lukuisine liitännäiselinkeinoineen tarjoaa työmahdollisuuksia useilla Lapin syrjäisillä alueilla, joissa muiden alojen työpaikkoja on niukasti.

1990-luvun alun laman aikana Lappi menetti noin 22 000 työpaikkaa, joista laman jälkeen on saatu takaisin vain vajaa 4 000. Yksityisen sektorin työpaikkojen määrä on noussut suunnilleen lamaa edeltäneelle tasolle, mutta valtion ja valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden menetettyjä työpaikkoja ei ole saatu korvattua, vaan ne ovat jatkuvasti edelleenkin vähentyneet. Vuonna 1989 Lapissa oli noin 13 600 valtion työpaikkaa ja vuonna 2001 enää noin 6 600 työpaikkaa. Valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden työpaikat ovat vähentyneet noin 8 300 paikasta 4 300 paikkaan.

Työttömien määrä vähentynyt tasaisesti

Työttömien määrä on 1990-luvun puolivälin huippukorkeiden lukujen jälkeen tasaisesti vuosi vuoden jälkeen vähentynyt. Vuonna 1994 työttömiä työnhakijoita oli läänissä keskimäärin noin 24 500 ja vuonna 2003 noin 15 000. On kuitenkin huomioitava samanaikaisesti tapahtunut voimakas väestön väheneminen. Lapin keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2003 oli 17,2 prosenttia, kun se koko maassa oli 11,1 prosenttia ja esimerkiksi Uudellamaalla 7,6 prosenttia. Tammi–syyskuussa 2004 läänissä oli työttömiä työnhakijoita keskimäärin noin 14 700 ja työttömyysaste oli 16,9 prosenttia. Palkkaperusteisilla toimenpiteillä työllistettyjen ja työvoimakoulutukseen osallistuvien osuudet työvoimasta ovat Lapissa selvästi korkeammat kuin koko maassa keskimäärin. Huoltosuhde eli työvoiman ulkopuolella olevien ja työttömien määrä yhtä työllistä kohden oli vuonna 2002 Lapin läänissä 1,70 ja koko maassa 1,32.

Kuntien talousvaikeudet jatkuvat

Vuonna 2002 Lapin kuntien taloustilanne oli tilapäisesti hieman edellisvuosia parempi, mutta vuonna 2003 kuntien taloustilanne jälleen heikkeni. Negatiivisen vuosikatteen omaavien kuntien määrä nousi kolmesta kuuteen. Keskimääräinen vuosikate vuonna 2003 Lapissa oli 137 euroa ja koko maassa 240 euroa asukasta kohti. Lapin kuntien lainakanta pieneni vuonna 2003, mutta se oli edelleenkin selvästi koko maan keskiarvoa korkeampi. Neljällä kunnalla lainaa oli yli 2 000 euroa asukasta kohti. Verotulot Lapissa olivat asukasta kohti yli 200 euroa pienemmät kuin koko maassa. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti Lapissa vuonna 2004 on 18,95, kun se koko maassa on 18,12. Yksikään Lapin kunnista ei alita valtakunnallista keskiarvoa. Valtioneuvosto myönsi lokakuussa 2004 harkinnanvaraista rahoitusavustusta 12 kunnalle Lapin 22 kunnasta.

Useilla Lapin kunnilla on jatkuvien talousongelmien vuoksi huomattavia vaikeuksia selviytyä lakisääteisten peruspalvelujen järjestämisestä. Elinkeinotoiminnan kehittämiseen ja investointien tekemiseen resurssit ovat pääsääntöisesti hyvin niukat. Kuntien talouteen vuonna 2005 vaikuttavat oleellisesti valtionosuudet sekä verotulojen kehittyminen, joka on riippuvainen muun muassa yritysten tuloskehityksestä, yleisestä työllisyystilanteesta ja tulopoliittisesta ratkaisusta sekä siihen liittyvistä veropäätöksistä.

Lappi toimintaympäristönä

Toimintaympäristönä Lappi on erilainen ja haastava. Lapille on ominaista vähäinen väestö, saamelaiset, suuri pinta-ala, harva asutus, pitkät etäisyydet niin läänin sisällä kuin valtakunnan keskuksiin, kansainvälinen sijainti, vilkas matkailu ja ankarat luonnonolosuhteet. Toiminta

Lapissa vaatii niin lääninhallitukselta kuin alueen kunnilta selvästi enemmän resursseja kuin toiminta muualla Suomessa, mikä tulisi huomioida päätöksenteossa kaikilla hallinnon tasoilla.

Lähteet: Lapin liitto, Lapin TE-keskus, työvoimaosasto, Saamelaiskäräjät, Suomen Kuntaliitto ja Tilastokeskus.

2 Visio, arvot ja toiminta-ajatus

Visio

Lappi on vetovoimainen, tasokkaiden peruspalvelujen ja korkean elämänlaadun alue.

Lapin lääninhallituksen laadukkaan toiminnan takaavat hyvä johtaminen, verkostoituminen ja motivoitunut henkilöstö.

Toiminta-ajatus

Lapin lääninhallitus on monialainen valtion asiantuntijaorganisaatio, joka edistää yhdessä alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa lappilaisten turvallisuutta ja hyvinvointia.

Arvot

asiakaspalvelu, palveluhenkisyys

Palvelemme asiakkaitamme viivytyksettä, asianmukaisesti ja ystävällisesti.

osaaminen ja sen kehittäminen

Arvostamme asiantuntemusta ja uusien asioiden ja toimintatapojen omaksumista. Haluamme kehittää työyhteisöämme ja parantaa ammattitaitoamme.

yhteistyö ja osallistuminen

Otamme yhdessä vastuun lääninhallituksen yhteistyön onnistumisesta lappilaisten parhaaksi. Henkilöstön osallistuminen on tärkeää työyhteisöämme koskevassa päätöksenteossa.

oikeudenmukaisuus ja tasa-arvoisuus

Työskentelemme oikeudenmukaisesti ja tasa-arvoisesti.

avoimuus, luotettavuus ja vastuullisuus

Käsitlemme avoimesti sekä myönteiset että kielteiset asiat ja toimimme niin kuin olemme luvanneet ja sopineet. Hoidamme tehtävämme huolellisesti.

3 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Lääninhallitus on seitsemän ministeriön ohjaama valtion aluehallintoviranomainen ja monialainen asiantuntija. Lääninhallitukset edistävät, arvioivat ja valvovat läänin elinoloja, asukkaiden hyvinvointia ja perusoikeuksien toteutumista.

Valtion talousarvioesityksessä on lääninhallituksille asetettu seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Lääninhallitusten tärkeä yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite on huolehtiminen eri toimialojensa kautta siitä, että väestön oikeudet toteutuvat koko maassa.
- Lääninhallitukset edistävät alueellista kehitystä ja varmistavat, että alueellinen ja seudullinen hyvinvointi ja kansalaisten turvallisuus paranevat. Lääninhallitukset toimivat sosiaalisen turvallisuuden ja terveyden yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä syrjäytymisen vähentämiseksi. Lääninhallitukset tukevat erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

- Lääninhallitus arvioi vuosittain läänin alueella tarjottavien peruspalvelujen saatavuutta ja tasoa ohjaavien ministeriöiden toimeksiantojen ja ohjeiden mukaisesti. Kaikki lääninhallituksen osastot osallistuvat arviointiin.
- Lääninhallitus kokoaa alueeltaan alueellista yhteistyötä koskevia hyviä käytäntöjä.
- Lääninhallitus perehtyy Pohjois-Karjalan e-maakuntahankkeeseen ja käsittelee asiaa oman alueensa aluehallintotapahtumissa ja -tapaamisissa.
- Lääninhallitus käynnistää valmiustoimikunnan työn yhteistyössä alueviranomaisten kanssa.
- Lääninhallituksen käynnistämät ja edistämät poikkihallinnolliset yhteistoiminnot ja kumppanuuksin toteutetut toimenpiteet syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja elinolosuhteiden kohentamiseksi vaikuttavat siten, että alkoholihäiriöt ja siitä aiheutuvat haitat julkisilla paikoilla sekä perhe-, muu väkivalta- ja omaisuusrikosten, asuntomarkkinoilta syrjäytyneiden, koulutuksesta syrjäytyneiden ja huostaanottojen määrät sekä alle 21-vuotaiden osuus rikostekijöistä vähenevät vuoden 2004 tasosta.

Lisäksi eri sektoriministeriöt ovat määritelleet osastoille yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

4 Toiminnan painopisteet

4.1 Verkkopalvelut

Valtion talousarvioehdotuksessa on lääninhallituksille asetettu kaikkia toimialoja koskevat seuraavat verkkopalvelua koskevat tavoitteet:

- Palvelujen sekä tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamiseksi lääninhallitusten verkkopalveluja kehitetään kaikilla toimialoilla verkkopalvelustrategian mukaisesti.
- Vuorovaikutteinen verkkoasiointi otetaan käyttöön alkoholilupahallinnossa ja liikennelupajärjestelmässä.
- Samoin kehitetään edelleen peruspalvelujen arviointia palvelemaan yhteiskunnan tietotarpeita.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

Verkkoasiointia kehitetään yhteisen verkkopalvelustrategian mukaisesti.

4.2 Sosiaali- ja terveysosasto

Toimintaympäristön muutos

Toiminta-ajatus

Lapin lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston toiminta-ajatuksena on vastata toimialansa lupahallinnosta, luoda edellytyksiä kansalaisten hyvinvoinnille, terveydelle ja perusturvalle, vastata hallinnonalansa yhteisten kehittämis- ja koordinoitavien järjestämisestä ja toteuttamisesta sekä tehdä monialaista ja moniammatillista verkostotyötä palvelujen tuottajien, käyttäjien sekä järjestöjen kanssa.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset

Lappi kokonaisuudessaan kuuluu edelleen talouden näkökulmasta maan ongelma-alueisiin. Lisäksi Lapin kuntien ja seutukuntien väliset kehityserot ovat suuret.

Väestö ja työvoima ikääntyvät Lapissa muuta maata nopeammin. Myös kuolleisuus on ylittänyt syntyvyyden ja muuttotappio vinouttaa ikärakennetta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kysyntä kasvaneen tarjontaa nopeammin. Asiakkaiden oikeus riittäviin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin vaarantuu, koska työvoiman määrä on riittämätön olemassa oleviin tarpeisiin nähden. Jatkossa suurten ikäluokkien eläköityminen voi edellyttää uudentyyppisiä ratkaisuja työvoiman hankinnassa. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asettavat uusia haasteita esimerkiksi Euroopan Unionin laajeneminen, alkoholiveron aleneminen ja huumeiden käytön mahdollinen lisääntyminen.

Pitkäaikaistyöttömyys ja taloudelliset vaikeudet aiheuttavat ongelmia lasten, nuorten ja perheiden elämänhallintaan, hyvinvointiin ja terveyteen. Vaikeudet näkyvät alkoholin kulutuksessa ja huumeiden käytössä, mielenterveysongelmina, lisääntyvinä huostaanottoina sekä lasten ja nuorten psykiatristen palvelujen tarpeessa. Väestön hyvinvointia ja terveyttä uhkaavien erojen haitallisten kehityssuuntien ehkäisyyn, eliminointiin, ongelmien jälkihoidosta vastaamiseen ja syiden poistamiseen tarvitaan lisää voimavaroja.

Ympäristöterveydenhuollon resurssien riittämättömyys kunnissa heikentää mm. kuluttajien mahdollisuuksia saada turvallisia elintarvikkeita ja lisää elintarvike- ja ympäristöperäisten sairauksien esiintymistodennäköisyyttä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kantelujen määrä on lisääntynyt ja asiat vaikeutuneet huomattavasti viime vuosina. Lähivuosien tavoitteena ovat toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä hoitoon pääsyn turvaaminen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi kehitetään edelleen toimintakäytäntöjä sekä alueellista ja seudullista yhteistyötä. Sosiaali- ja terveydenhuollon hankejärjestelmä on otettu uudeksi välineeksi kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseksi.

Toiminnan painopisteet

1. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen
2. Työelämän vetovoiman lisääminen
3. Syrjäytymisen ehkäisy ja hoito
4. Toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva
5. Lapsiperheiden hyvinvointi
6. Hallinnonalan yhteistyöverkoston edistäminen ja hyväksikäyttö
7. Ydinprosessien linjakkaat toimintatavat
8. Tietojärjestelmien hyväksikäyttö
9. Ihmisten ja eläinten terveyden suojeleminen ja eläinten hyvinvoinnin parantaminen

Keskeiset tulostavoitteet vuodelle 2005

Tulostavoite 1

Terveys 2015-kansanterveysohjelman toimeenpanoa alue- ja paikallistasolla tuetaan yhdessä Stakesin kanssa. Alueellisia Terveys 2015-ohjelman tavoitteiden mukaisia koulutustilaisuuksia järjestetään.

Tulostavoite 2

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteiden ja johtamisen kehittämishankkeeseen osallistutaan ja kuntia tuetaan hallinnollisen vastuun selkeyttämisessä ja poikkihallinnollisen yhteistyön rakentamisessa terveyden edistämistä koskevissa asioissa. Kuntia rohkaistaan alueellisten yhteistyöryhmien perustamisessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinoitua varten.

Tulostavoite 3

Alkoholiohjelman paikallista toteuttamista koordinoidaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kanssa.

Tulostavoite 4

Eri toimialojen yhteistyönä tehtävän huumausainetyön koordinaatiosta ja tähän liittyvistä informaatio-ohjauksesta huolehditaan valtionneuvoston huumausainepolitiikkaa koskevien periaatepäätösten sekä ministeriön ohjeiden mukaisesti

Tulostavoite 5

Kuntia tuetaan terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjausten toteuttamisessa ja ikäihmisten liikuntaohjelman toimeenpanossa.

Tulostavoite 6

Kouluterveytystutkimusten tulosten hyödyntämistä tuetaan kunnissa ja seurataan lasten ja nuorten terveyttä ja tupakoimattomuutta koskevien toimenpidesuosituksen toimeenpanoa. Kuntien virkamiesjohdon ja poliittisten päättäjien huomiota kiinnitetään väestöryhmien välisiin terveyseroihin.

Tulostavoite 7

Kuntien ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmien laadinnan ohjaus aloitetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kanssa. Paikallisten ympäristöterveysohjelmien arviointia jatketaan. Sosiaali- ja tuotevalvontakeskuksen johdolla osallistutaan kemikaalien markkina- ja valvontahankkeeseen sekä toteutettavaan tupakkalain toimeenpanon valvontaa ravintoiloissa koskevaan hankkeeseen.

Tulostavoite 8

Tavoitteena on ihmisten ja eläinten terveyden suojeleminen sekä maatalous- ja elintarviketuotannon kannattavuuden turvaaminen. Tämä edellyttää elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin varmistamista. Kuluttajiin kohdistuvia riskejä vähennetään ja eläinten hyvinvointia parannetaan. Samalla edistetään lappilaisen maatalous- ja elintarviketuotannon kilpailukykyä.

Tulostavoite 9

Ympäristöterveydenhuollon valvontaa vahvistetaan paikallistasolla. Eläinten terveydenhuoltojärjestelmien käyttöönottoa tuetaan. Eläintautien vastustamista tehostetaan. Eläinsuojeluvälvontaa tehostetaan. Eläimistä ihmisiin leviävien tautien valvontaa tehostetaan.

4.3 Sivistysosasto

Toimintaympäristön muutos

Nuorten ikäluokat ovat pienentyneet Lapissa rajusti kymmenen vuoden kuluessa ja kehitys näyttää jatkuvan samansuuntaisena. Perusopetuksen koko oppilasmäärä on Tilastokeskuksen oppilasmäärätiedon mukaan lukuvuonna 2004 -2005 yhteensä 21 330 oppilasta ja tulee laskemaan lukuvuoteen 2010 - 2011 mennessä 17 398 oppilaaseen. Väestötietojen mukaan vuonna 2010 aloittava ikäluokka on Lapissa noin tuhat oppilasta pienempi kuin se oli lukuvuonna 1993 - 1994 (Tilastokeskus, väestötieto 31.12.2003.)

Oppilasmäärän väheneminen on 1990-luvulla näkynyt Lapissa ala-asteen kouluverkon supistumisena niin, että vuosina 1994 - 2004 on lakkautettu tai yhdistetty yhteensä 108 koulua. Oppilasmäärä lakkautetuissa kouluissa on vaihdellut kahdeksasta 28:aan. Keskimäärin se on ollut

17. Yläastekoulujen lukumäärään muutos ei varsinaisesti ole vaikuttanut muuten kuin niin, että ala- ja yläasteikäiset oppilaat on joissakin tapauksissa yhdistetty opiskelemaan niin sanotuissa yhtenäisissä peruskouluissa, jotta on välttytty pitkiltä koulumatkoilta. Näin on tapahtunut varsinkin Tunturi-Lapin ja Pohjois-Lapin seutukunnissa. Kunnilta ja oppilaitoksilta edellytetään tässä tilanteessa verkottumista ja yhteistyötä palvelukyvyn turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Tieto- ja viestintätekniiikan mahdollisuudet otetaan opetusjärjestelyissä suunnittelukaudella yhä enemmän käyttöön.

Sisällöllisiä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen haasteita ovat oppilashuollon tehostaminen, opetussuunnitelmien uudistaminen, aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen sekä oman toiminnan arvioiminen.

Ammatilliseen koulutukseen vaikuttaa suuresti se, että Lapin väestörakenne on muuttumassa siten, että eläkkeelle siirtyvien määrä on suurempi kuin työmarkkinoille tulevien nuorten ikäluokka. Tämän seurauksena kysyntä ja kilpailu osaavista työntekijöistä lisääntyy etenkin, jos muuttoliike säilyy negatiivisena. Koulutuksen on tässä tilanteessa kyettävä reagoimaan muuttuviin koulutustarpeisiin entistä nopeammin. Ennakoinnin merkitys koulutuksen suuntaamisessa korostuu. Elinkeinoelämän ja koulutuksen yhteistyön tulee lisääntyä entisestään. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen tarjonnan turvaaminen eri puolilla Lappia on läänin koulutusneuvottelukunnan, aluehallinnon eri viranomaisen, kuntien, koulutuksen järjestäjien ja eri työmarkkinaosapuolten yhteinen haaste. Lääninhallitus onkin ottanut yhdeksi painoalueekseen toisen asteen koulutuksen turvaamisen kaikissa seutukunnissa. Tämä edellyttää uusien toimintamallien käyttöönottoa eri alueiden omien tarpeiden ja vahvuuksien pohjalta.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen lähiajan haasteena ovat ammattiosaamiseen liittyvien näyttöjen käyttöönotto, koulutukseen ohjauksen tehostaminen ja keskeyttämisten ehkäiseminen, erityistä tukea vaativien opiskelijoiden oppimisen edistäminen ja opetusmenetelmien monipuolistaminen sekä opiskelijahuolto moniammatillisena yhteistyönä. Koulutuksen ja työelämän lähentäminen on ammatillisen koulutuksen jatkuva haaste. Vuosi 2005 on maassamme ammattiosaajan teemavuosi, jolloin erityisenä tehtävänä on vahvistaa ammatillisen koulutuksen arvostusta ja vetovoimaa.

Nuorten koulutuspaikkojen vähentyessä ikäluokkien pienenemisen vuoksi, aikuiskoulutuksen tarjontaa tulee vastaavasti lisätä. Aikuiskoulutusta kehitetään lähivuosina mm. lääninhallitusten laatimien aikuiskoulutuksen alueellisten toimenpideohjelmien tuottamien kehittämistarpeiden pohjalta. Lapin väestön ikärakenteen muutos sekä vanhemman väestön alhainen koulutustaso asettavat aikuiskoulutukselle ja sen kehittämiseksi suuria haasteita. Vuosina 2003-2007 toimeenpantavan aikuisten koulutustason kohottamisohjelman, Noste-ohjelman avulla parannetaan niiden aikuisten koulutusmahdollisuuksia, joilta puuttuu perusasteen jälkeinen tutkinto.

Uudet tehtävät ja toimintamuodot lisäävät sivistystoimen henkilöstön täydennyskoulutuksen tarvetta. Lääninhallituksen rooli peruspalvelujen arvioinnissa sekä oppilaan oikeusturvan toteutumisen seurannassa korostuu tilanteessa, jossa kuntien mahdollisuudet huolehtia kansalaisten palveluista on vaikean taloudellisen tilanteen takia vaikeutunut. Oleellista lääninhallituksen toimintaa näissä oloissa ovat ennaltaehkäisevä ohjaus ja neuvonta sekä täydennyskoulutus.

Kirjastotoimessa korostuu kirjastojen informatiivinen tehtävä, on huolehdittava uudistuvista ja ajantasaisista aineistokokoelmista ja tuettava kansalaisten tasavertaista pääsyä tiedon lähteille.

Kansainvälistyminen tuo uusia vaatimuksia Lapille. Koulutuksen avulla tulee kehittää läänin väestön valmiuksia toimia kansainvälistyvässä yhteiskunnassa.

Nuorisotyölain mukaan kunnan toimialaan kuuluu nuorisotyö. Kunnilla on siis nuorisotyössä selkeä toimintavelvoite. Ne voivat itse päättää, mitä nuorisotyön keinoja ja toimintatapoja käyttävät sekä miten nuorisohallintonsa järjestävät, koska laki ei vaadi mitään täsmällistä. Tämä vuoksi Lapinkin kuntien nuorisotyön määrä ja muodot poikkeavat toistaan huomattavasti. Nähtäväksi jää muuttuuko tilanne suunnitteilla olevan uuden nuorisolain myötä.

Liikunnan merkitys läänin asukkaiden hyvinvoinnin kannalta kasvaa ja sen edistämiseksi korostetaan hallinnonrajojen yli menevää yhteistyötä. Liikunnan terveysohjelman tunnettavuus ja toteuttamisen piirissä olevien määrä lisääntyy. Laajojen kansalaisryhmien liikuntaedellytyksiä tuetaan liikuntapaikkarakentamisella, jossa otetaan huomioon erityisesti eri ikäryhmien tarpeisiin soveltuvan terveyttä edistävän liikunnan tarjontaa palvelevien lähiliikuntaedellytysten ja lasten liikuntamahdollisuuksien kehittäminen.

Toiminnan painopisteet

1. Lääninhallitus kehittää yhdessä opetusministeriön kanssa opetustoimeen, kirjastoihin ja liikuntapalveluihin sekä nuorten aktiiviseen kansalaisuuteen, sosiaaliseen vahvistamiseen ja elinolojen parantamiseen liittyvää peruspalvelujen arviointia. Lisäksi se seuraa sekä poikkihallinnollisesti että toimialakohtaisesti asianomaisten palvelujen toteutumista osana kansalaisten peruspalveluja.
2. Lääninhallitus seuraa, arvioi ja edistää koulutus- ja kulttuuripalvelujen tasapuolista tarjontaa ja toteutusta läänin eri alueilla.
3. Lääninhallitus toimii aktiivisena yhteistyökumppanina vahvistettaessa läänin väestön ja oppivien organisaatioiden hyvinvoinnin, osaamisen ja innovaatioiden kehittymistä.
4. Lääninhallitus tukee koulutuksen ja kulttuurin alueellista vaikuttavuutta kohdentamalla sille osoitettuja kansallisia ja alueellisia resursseja sekä EU-rakennerahastovaroja koulutusta ja työelämää lähentäviin sekä aluetaloutta edistäviin ja omaleimaisiin kulttuurin arvoja syventäviin hankkeisiin.
5. Lääninhallitus osallistuu kansainväliseen toimintaan osana alueiden Euroopan kehitystä. Toiminnallaan lääninhallitus edistää eri maiden koulutus-, kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoiminnan toimijoiden välistä yhteistyötä ja kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä eurooppalaisen identiteetin vahvistamista.
6. Lääninhallituksen sivistysosastoa kehitetään alueellisena koko sivistyshallinnon asiantuntijaviranomaisena.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

Toimialojen yhteiset tavoitteet

1. Lääninhallitus osallistuu opetusministeriön ohjauksen mukaisesti seutuyhteistyökokeiluun, osaamiskeskusohjelmiin, aluekehittämislakiin liittyvien asioiden, kuten maakuntaohjelmien ja toteuttamissuunnitelmien valmisteluun ja täytäntöönpanoon sekä valtion toimintojen alueellistamisen valmisteluun ja yhteydenpitoon opetusministeriön hallinnonalalla yhdessä yliopiston ja ammattikorkeakoulujen kanssa.
2. Lääninhallitus toimii alueellisena päätöksentekijänä opetusministeriön hallinnonalan rakennerahastohankkeissa. Alueellisten tavoiteohjelmien ja Integrreg III A –yhteisöaloiteohjelmien tarjoamat rahoitusmahdollisuudet hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti.
3. Lääninhallitus osallistuu aktiivisena toimijana Barentsin alueen ja Pohjois-Kalotin koulutus-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen yhteistyöhön sekä kahdenvälisen yhteistyön kehittämiseen erityisesti Murmanskin alueen, Norrbottenin läänin ja Pohjois-Norjan pohjoisten läänien Finnmarkin, Tromssan ja Nordlandin kanssa. Murmanskin alueen kouluhallinnon kanssa solmitaan vuosittain virallinen yhteistyösopimus.

Koulutuksen toimialue

1. **Peruspalvelujen arviointi.** Perusopetuksen alueellista saavutettavuutta arvioidaan, seurataan perusopetuksen ja lukion jälkeistä välitöntä sijoittumista koulutukseen sekä ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistymistä ja jatko-opintoihin sijoittumista. Arvioidaan oppilashuoltoa ja järjestyksenpitoa koskevien säännösmuutosten toimivuutta ja kehittymistä vuosien 2001 - 2004 peruspalveluarviointien perusteella.
2. **Oikeusturva.** Arvioidaan oikeusturvan tilaa ja toteutumista kansalaisten yhdenvertaisuuden/perusoikeuksien näkökulmasta, annetaan informaatio-ohjausta oikeusturvaan liittyvissä asioissa sekä käsitellään tulleet valitukset, oppilasarvioinnin oikaisupyynnöt, kantelut ja lausunnot nopeasti.
3. **Oppilaitosrakentaminen.** Perustamishankkeiden informaatio-ohjauksessa, käsittelyssä ja lausuntoja annettaessa kiinnitetään erityistä huomiota turvalliseen, terveelliseen ja esteettömään opiskeluympäristöön sekä oppilaitosverkoston pedagogiseen ja taloudelliseen toimivuuteen. Hankevalmistelun laatuun kiinnitetään erityistä huomiota.
4. **Yhteishaku ja ohjauspalvelut.** Yhteishaku toteutetaan yhteistyössä Opetushallituksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Kehitetään ohjauspalveluja yhteistyössä alueen ohjausverkoston kanssa koulutustakuun toteutumiseksi. Osallistutaan yhteishaun sähköisen haku- ja valintaprosessin kehittämiseen.
5. **Ammatillinen koulutus.** Tehdään erilliselvitys ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon muutoksista ja arvio muutostarpeista 31.8.2005 mennessä. Tehdään yhdessä Lapin liiton ja koulutuksen järjestäjien kanssa Lapin läänin toisen asteen koulutuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma.
6. **Koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointi.** Toimitaan alueellisen kehittämisen edellyttämien osaamistarpeiden asiantuntijana osallistumalla koulutus- ja osaamistarpeiden valtakunnalliseen ja alueelliseen ennakointiin yhteistyössä koulutuksen järjestäjien ja muiden aluevaikuttajaorganisaatioiden kanssa tavoitteena työelämän tarpeita vastaavan osaamiskehityksen edistäminen. Arvio vuoden 2008 koulutustarjonnan tavoitteista laaditaan yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa ja käsitellään Lapin läänin alueellisessa

koulutusneuvottelukunnassa. Lääninhallituksen raportti toimitetaan opetusministeriölle 31.9.2005 mennessä.

7. **Täydennyskoulutus.** Järjestetään opetushenkilöstön täydennyskoulutusta sovittujen ajankohtaisten koulutuspoliittisten painopisteiden mukaisesti ottaen huomioon koulutuksen valtakunnallisten ja alueellisten toteuttajien tarkoituksenmukainen työnjako.
8. **Aikuisten ammatillinen koulutus.** Laaditaan yhteistyössä Lapin TE-keskuksen, Lapin liiton ja julkisesti rahoitetun aikuiskoulutuksen järjestäjien kanssa aikuiskoulutuksen vaikeavuutta koskevat alueelliset toimenpideohjelmat 30.4.2005 mennessä. Osallistutaan opetusministeriön ohjeiden mukaisesti aikuisväestön koulutustason kohottamisohjelman, noste-ohjelman toimeenpanoon vuosina 2003 - 2007 tarkoitusta varten erikseen osoitettavalla määrärahalta.
9. **Saamelaiskoulutus.** Seurataan ja arvioidaan saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen toteutumista. Tuetaan saamelaiskuntia niiden opetussuunnitelmatyössä ja järjestetään opettajille täydennyskoulutusta. Tuetaan rakennerahastovaroin saamelaiskulttuurin kehittämistä. Osallistutaan Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjien kanssa yhteispohjoismaisen saamelaiskulttuuria tukevan opetussuunnitelman laadintaan.
10. **Kansalaisten tietoyhteiskuntataidot.** Koordinoidaan ja rahoitetaan aikuisväestön tietotekniikkataitojen koulutusta.
11. **Kansainvälinen yhteistyö.** Edistetään ja tuetaan oppilaitosten ja muiden toimijoiden yhteistyötä erityisesti Pohjoiskalotilla ja Kuolan alueella. Osallistutaan Leonardo- ja Sokrates-ohjelmien sekä Nord Plus -ohjelmien tiedotukseen yhteistyössä keskushallinnon ja Kansainvälisen henkilöväihdon keskuksen CIMO:n kanssa.

Kirjastotoimi

1. Edistetään yleisten kirjastojen palvelujen kehittämistä ja aktivoidaan kuntia ja seutukuntia yhteistyöhön kirjastopalveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi.
2. Osana peruspalvelujen arviointia arvioidaan kirjastomenetelmiä ja niiden standardinmukaisuutta sekä kirjastojen verkko- ja mobiilipalveluja. Samoin arvioidaan kuntien yhteistyötä kirjastojärjestelmien hankinnassa ja ylläpidossa.
3. Vastataan yleisten kirjastojen valtakunnallisen tilastotietokannan alueellisen osion tuottamisesta sekä osallistutaan tilastotietokannan ylläpitämiseen ja kehittämiseen kuntien päätöksenteon ja itsearviointin sekä kansallisen päätöksenteon, lainsäädännön ja arviointin tueksi.
4. Suoritetaan osana valtakunnallista arviointityötä läänin kirjastojen kunta-arviointeja.
5. Edistetään ajanmukaisten ja laadukkaiden kirjastotilojen ja kirjastoautojen saamista läänin kirjastoille. Laaditaan kirjastojen perustamishankkeiden kiireellisyysjärjestys sekä käsitellään hankesuunnitelmat.
6. Tuetaan kirjastojen sisältötuotanto-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä EU-ohjelmiin liittyvien hankkeiden toteutumista läänissä.

7. Tuetaan kirjastohenkilöstön ammatillisen osaamisen täydentymistä ja uudistumista painoalueena pienet ja keskisuuret kunnat.
8. Suunnitellaan Barentsin alueen kirjastojen täydennyskoulutushankkeita ja kirjastokongressien järjestämistä. Osallistutaan muihin kirjastoalan kansainvälisiin toimintoihin.

Liikuntatoimi

1. Liikuntapaikkarakentamisen määrärahoilla tuetaan laajojen väestöryhmien ja lähiliikunta-edellytysten luomista ottaen huomioon erityisesti lasten ja nuorten sekä terveyttä edistävän liikuntamahdollisuuksien kehittäminen.
2. Edistetään terveysliikuntaohjelman toteutumista.
3. Tuetaan liikunnallisen iltapäivätoiminnan järjestäjiä myöntämällä avustuksia paikallisille kehittämishankkeille.
4. Edistetään liikuntatoimen alueellista yhteistyötä ottaen huomioon liikuntalain tavoitteet.
5. Arvioidaan opetusministeriön ja lääninhallituksen tulossopimuksen mukaisesti kuntien liikuntatoimen liikuntapaikkojen käyttömaksut ja liikuntaa järjestävien järjestöjen avustukset.

Nuorisotoimi

1. **Peruspalveluarviointi.** Nuorisotoimen peruspalvelujen arviointikohteet ovat lääninhallitusten peruspalveluarviointisuunnitelman mukaan kunnallisen nuorisotyön tila, nuorten työpajatoiminta ja nuorten kansalaistoiminta. Arviointikohteet täsmentyvät vuoden 2005 alkupuolella.
2. **Nuorten elinolojen parantaminen.** Tuetaan nuorten elinoloverkostojen perustamista, annetaan informaatio-ohjausta ja edistetään nuorten sosiaalista vahvistumista mm tiedotustoimintaa kehittämällä sekä tukemalla nuorisotyön kehittämishankkeita. Tuetaan nuorten työpajatoimintaa sekä lasten ja nuorten iltapäiväkeroja jakamalla niiden kehittämiseen tarkoitetut määrärahat.
3. **Nuorisotiedotus- ja neuvonta.** Autetaan kuntia nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen kehittämisessä vuonna 2003 alkaneen Lapin nuorisotiedostushankkeen puitteissa.
4. **Lapin nuorisofoorumi.** Aktivoidaan nuorten vaikuttajatyhmiä yhteistoimintaan kutsuamalla kaksi kertaa koolle Lapin nuorisofoorumi. Tapaamiset toimivat keskustelufoorumeina, joiden yhteydessä voidaan järjestää koulutusta.
5. **Ehkäisevä päihdetyö.** Vuoden 2005 aikana luodaan Lapin läänin kattava ehkäisevän päihdetyön ohjelma nuorisotyöhön. Ohjelma on tarkoitettu käytettäväksi nuorisotiloilla ja nuorten työpajoilla.
6. **Kansainvälinen toiminta.** Syvennetään lähiyhteistyötä Murmanskin alueen kanssa ja jatketaan yhteistyötä Italian Campanian maakunnan ja Englannin North East –alueen kanssa. Osallistutaan Barentsin euroarktisen neuvoston nuorisopoliittiseen toimintaan.

4.4 Liikenneosasto

Toimintaympäristön muutos

Väestön väheneminen ja ikärakenteessa tapahtuvat muutokset aiheuttavat haasteita liikennepalveluille. Erityisesti kyyditysoppilaiden vähentyminen ja henkilöautoistuminen merkitsevät joukkoliikenteen kysynnän heikkenemistä. Linjaliikenne vähenee syrjäseuduilla ja liikennepalvelujen ostojen merkitys lisääntyy itsekannattavan liikenteen toimintamahdollisuuksien heikentyessä. Maaseudulla on paikoin vaikeuksia saada uusia taksiyrittäjiä lopettaneiden tilalle. Ostoliikenteen lisäksi palveluntarjonta kohdentuu yhä enemmän palveluliikenteeseen, kutsuohjattuun joukkoliikenteeseen sekä kuljetusten ketjuttamiseen ja yhdistelyyn. Joukkoliikenteen peruspalvelutaso ylläpidetään läänin alueella, mutta palvelujen tarjonta voi heikentyä joukkoliikennemäärärahoihin kohdistuvien leikkausten vuoksi. Liikennepalveluiden alueellinen ja sosiaalinen tasa-arvo ei toteudu kaikissa osissa länniä.

Uudistuksen alla oleva EU:n palveluvelvoiteasetus voi merkitä muutoksia henkilöliikennelainsäädäntöön tulevana vuosina. Samoin taksilainsäädännön uudistaminen perustuslain vaatimusten mukaiseksi merkitsee muutostarpeita henkilöliikennelainsäädäntöön. Vastaavasta syystä tavaraliikennelaki uudistetaan vuonna 2005. Mahdollisten operatiivisten tehtävien siirto liikenne- ja viestintäministeriöltä lääninhallituksille sekä erityisesti joukkoliikenteen kehittämishankkeet tulevat lisäämään henkilöstön työmäärää tulevana vuosina.

Liikenneosastolla on tulevaisuudessakin merkittävä rooli turvallisuustyön koordinoijana. Liikenneturvallisuuden parantaminen osana kansalaisten perusturvallisuutta korostuu. Erityisesti kansainvälistyminen, matkailuliikenteen kasvu ja Venäjän rajan avautuminen lisäävät liikennettä läänin teillä. Päihteiden käytön yleistyminen lisää liikenteen onnettomuusriskejä. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta on uudistamassa normaaliajan erityistilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen organisoitua. Tiekuljetusten pooliorganisaatiota uudistetaan maakuljetuspooliksi siten, että myös meri- ja raideliikenne on läänitasolla suunnittelussa mukana.

Toiminnan painopisteet

Liikenneosaston toiminnan painopisteinä ovat laadukkaat ja tehokkaat liikennelupalvelut, joukkoliikenteen kehittäminen sekä turvallisuuden edistäminen. Toiminnan kehittämisen painopisteenä on alueellisen roolin vahvistaminen kehittämis- ja suunnittelutyössä.

Liikenneosasto turvaa alueellisten runkoliikenneostojen avulla joukkoliikenteen peruspalveluja erityisesti maaseudulla. Lipputukien avulla edistetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä kaupunkiseuduilla. Matkojenyhdistelykeskustoimintaa laajennetaan vuosina 2005-2009 Rovaseudun ulkopuolelle ja toiminta sopeutetaan valtakunnallisesti yhtenäisiin toimintaperiaatteisiin.

Verkkoasioitua kehittämällä nopeutetaan edelleen liikennelupien myöntöprosesseja. Liikenneosasto osallistuu aktiivisesti maakunnan liikenneasioiden kehittämiseen muun muassa maakuntasuunnittelun ja liikennejärjestelmäsuunnittelun kautta yhdessä muiden aluehallintoviranomaisten kanssa.

Uusi yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia linjaa uudella tavalla varautumisen periaatteita. Liikenneosaston rooli korostuu yhtenä turvallisuustoimijana.

Liikenneosasto varautuu ottamaan vastaan uusia operatiivisia tehtäviä liikenne- ja viestintäministeriöltä. Näitä voivat olla matkojenyhdistelytoiminnan ohella muun muassa juna- ja lentoliikenteen ostot. Mahdolliset lisätehtävät edellyttävät tehtävien priorisointia ja voimavarojen uudelleen tarkastelua.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

Turvataan julkisen liikenteen palvelut lupapolitiikan ja ostoliikenteen avulla. Joukkoliikenteen palvelutasotavoitteiden määrittelyä eri seuduilla jatketaan yhdessä maakunnan liiton ja kuntien kanssa. Tavoitteiden määrittelyssä huomioidaan valmisteilla olevan valtakunnallisen peruspalvelutasotyöryhmän työn suositukset. Tavoitteena on, että joukkoliikenteen palvelutaso säilyy samalla tasolla edellisiin vuosiin verrattuna.

Edistetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä muuttuvassa toimintaympäristössä. Tuetaan kuntien palveluliikenteitä, liikenteen esteettömyyttä ja kehitetään kutsuohjattua joukkoliikennettä. Liikenteen suunnittelussa huomioidaan matkailuelinkeinon merkitys.

Ollaan käynnistämässä matkojenyhdistelykeskusta Rovaseudulle yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Kartoitetaan läänin kuntien halukkuus ja valmiudet liittyä Rovaseudun matkojenyhdistelykeskuskokeiluun.

Käynnistetään verkkoasioinnin käyttöönoton edellyttämät valmistelut ja tehtävät. Rekisterikyselyjen automatisointia viedään eteenpäin kaikissa lupamuodoissa. Sähköisen asioinnin pilottina ovat tavaraliikenneluvat.

Toteutetaan läänin liikenneturvallisuussuunnitelmaa ja edistetään turvallisuutta yhdessä muiden liikenneturvallisuustoimijoiden kanssa. Kuntien liikenneturvallisuustyötä tuetaan ja aktivoidaan koulutustilaisuuksin ja kuntakäynnein. Liikenneturvallisuustyössä huomioidaan myös kansainvälisyys ja jatketaan lähialueyhteistyötä Murmanskin aluehallinnon kanssa.

Tiekuljetusten ja sähköisen viestinnän valmiussuunnitelmat päivitetään. Suunnitelmissa huomioidaan pooliorganisoinnissa tapahtuvat muutokset. Valmistaudutaan ja osallistutaan VALHA 2005 ja TIEETO 2005 –valmiusharjoituksiin.

Yksityiskohtaiset tulostavoitteet määritellään myöhemmin liikenne- ja viestintäministeriön kanssa laadittavassa tulossopimuksessa.

4.5 Oikeushallinto-, kilpailu- ja kuluttajaosasto

Toimintaympäristön muutos

Oikeushallinto-osasto ja hallinto-osastoon kuulunut kilpailu- ja kuluttajayksikkö yhdistettiin vuoden 2004 alusta lähtien oikeushallinto-, kilpailu- ja kuluttajaosastoksi.

Ulosottolain muutoksen (II-vaihe) tuli voimaan 1.3.2004 ja samaan aikaan otettiin käyttöön ulosoton uusi tietojärjestelmä (Uljas). Oikeusministeriö antoi 19.12.2003 määräyksen yhteistoiminnasta, jonka mukaan Kemin kihlakunnanvirasto hoitaa ulosottotehtävät myös Tornion kihlakunnan alueella. Määräys tuli voimaan 1.3.2004.

Uusi oikeushallintopäällikkö aloitti 1.1.2004.

Uusi kilpailulaki tuli voimaan 1.5.2004. Kuluttajapolitiittinen ohjelma vuosiksi 2004-2007 tuli julkaistiin keväällä.

Toiminnan painopisteet

Osaston työtä on leimannut uuden tietojärjestelmän käyttöönotossa ilmenneet ongelmat. Tämän vuoksi vuodelle 2004 asetetut tavoitteet on jouduttu siirtämään vuodelle 2005.

Lääninhallitukset vastaavat kihlakunnan ulosottovirastojen ja kihlakunnanvirastojen ulosotto-osastojen toiminnan ohjauksesta muun muassa huolehtimalla ulosottopiirien tarkastamisesta ja kouluttamisesta sekä tulosohtauksesta. Painopistealueena ovat voimaan tulleen ulosottolain kokonaisuudistuksen ja käyttöön otetun uuden tietojärjestelmän edellyttämän sekä toteutettavan toiminnan muutoksen varmistamiseen liittyvän kertauskoulutuksen järjestäminen ulosottopiirien koko henkilöstölle ja tarkastustoiminnan ja tuloksellisuuden arvioinnin kehittäminen. Poroasioissa lääninhallitus keskittyy suurimpien sallittujen poromäärien valvontaan.

Kilpailu- ja kuluttaja-asioissa panostetaan kilpailun valvontaan, markkinoiden toiminnan edistämiseen ja puuttumiseen haitallisiin kilpialunrajoituksiin. Talous- ja velkaneuvonnan sekä kuluttajien hintatietoisuuden edistämiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä lääninhallituksen ja keskusvirastojen kesken. Kilpailu- ja kuluttaja-asioissa painopisteenä on erityisesti valistuksen tehostaminen.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

- Tuetaan ulosottopiirien tulostavoitteiden saavuttamista.
- Jatketaan ulosottopiirien lainsäädäntö- ja järjestelmäkoulutusta
- Valmistaudutaan ulosottolain III – vaiheeseen.
- Tehostetaan ulosottopiirien tarkastustoimintaa yhteistyössä Etelä-Suomen lääninhallituksen, Itä-Suomen lääninhallituksen ja oikeusministeriön kanssa. Tarkastusta tullaan kehittämään työryhmän muistiossa 30.9.2004 esittämällä tavalla. Tarkastusta kehitetään palvelemaan paremmin sekä oikeusministeriötä että ulosottopiirejä.
- Edistetään ulosottopiirien muutosvalmiuksia.
- Valmistaudutaan 2005 annettaviin YT-määräyksiin.
- Kehitetään laadullista tulosohtaja ottamalla käyttöön ja kehittämällä uusia toimintaa ja laatua kuvaavia mittareita
- Kuluttajien hintatietoisuuden lisäämiseksi tehdään hintavertailuja ja tiedotetaan niistä.
- Valvotaan hintamerkintöjen ja kulutusluottojen oikeellisuutta.
- Peruspalveluiden arviointikohteena on pankki- ja postipalveluiden saatavuus.

- Selvitetään läänin alueelta ja Kilpailuvirastosta tulevat taloudellista kilpailua koskevat toimenpidepyynnöt.

4.6 Pelastusosasto

Toimintaympäristön muutos

Lapin läänin väestön ja työpaikkojen väheneminen tulee aiheuttamaan kunnille vaikeuksia rahoittaa lakisääteisiä toimintojaan. Lapin lääninhallituksen pelastusosasto huolehtii osaltaan pelastustoimen palveluiden riittävydestä ja laadukkuudesta kehittämällä yhteistyötä eri toimijatahojen kanssa.

Lapin lääninhallitus keskittyy läänin matkailu- ja muiden keskeisten elinkeinojen turvallisuuden lisäämiseen siten, että yritysten turvallisuuskulttuuria parantamalla voidaan taata elinkeinon häiriötön toiminta ja työpaikkojen säilyminen Lapissa.

Pelastustoiminnasta vastaavien viranomaisten yhteistyötä Barentsin alueella kehitetään edelleen. Lapin lääninhallituksen pelastusosasto toimii koordinaattorina naapurivaltioiden pohjoisten alueiden yhteistyössä. Yhteistyöhön osallistuvat Lapin lääninhallituksen pelastusosaston lisäksi Lapin Pelastuslaitos, Poliisi, Sosiaali- ja terveystoimi, Lapin Hätäkeskus, Lapin rajavartiolaitos, Pohjois-Suomen lentopelastuskeskus, Pohjoinen Tullipiiri sekä Lapin Sotilasläänin eskunta.

Toiminnan painopisteet

Valtakunnalliset

1. Suomi on eurooppalaisessa vertailussa viiden parhaan maan joukossa paloturvallisuuden osalta vuoteen 2012 mennessä.
2. Aiheettomien paloilmoitusten määrä vähenee vähintään 50 %.
3. Viranomaisilla on laaja ja toimiva yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä kaikilla hallinnon tasoilla.
4. Pelastustoimen alueet toteuttavat onnettomuuksien ehkäisyä suunnitelmallisesti ja tehokkaasti.
5. Pelastusorganisaatioiden toimintavalmius on järjestetty onnettomuusriskien edellyttämällä tavalla.
6. Pelastuslaitokset tuottavat palvelunsa asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Voimavarat ovat tehokkaassa käytössä.
7. Tietämys turvallisuusasioista lisääntyy. Yritykset, muut yhteisöt ja yksityiset ihmiset omaksuvat turvallisia toimintatapoja.

Lapin lääninhallituksen pelastusosaston yksilöimät

1. Lääninhallitus seuraa, että pelastustoimen alueella on toimiva yhteistyö kuntien sekä aluehallinnon viranomaisten kesken. Tarpeen mukaan tehdään aloitteita yhteistyön kehittämiseksi.
2. Lääninhallitus valvoo pelastustoimen palvelujen saatavuutta sekä arvioi ja raportoi läänin alueen pelastustoimen palveluista sisäasiainministeriölle.
3. Lääninhallitus arvioi palvelutasopäätökset ja antaa niistä alueille palautteen.
4. Lääninhallitus sovittaa yhteen aluehallinnon viranomaisten poikkeusoloihin varautumista ottaen huomioon aluehallinnon varautumisen työryhmän esitykset.
5. Lääninhallitus valvoo ja huolehtii osaltaan siitä, että läänin alueella on ajan tasalla oleva pelastustoiminnan ja väestönsuojelun johtamisjärjestelmä.
6. Lääninhallitus ohjaa ja tukee kuntien poikkeusoloihin varautumista sekä pelastustoimen alueiden ja kuntien välisen poikkeusolojen tehtävien työnjaon määrittämistä.
7. Lääninhallitus järjestää pelastustoimen alueen ja pelastustoimeen osallistuvien muiden viranomaisten yhteistoimintaa edistäviä väestönsuojelu- ja suuronnettomuusharjoituksia.
8. Lääninhallitus jatkaa pelastushallintojen yhteistyötä Lapin-, Norrbottenin-, Finnmarkin-, Tromssan- ja Norrbladin lääninhallitusten kesken. Tavoitteena on keskustella mm. säteilyonnettomuustilanteen aikaisesta tiedonvaihdosta.
9. Lääninhallitus jatkaa lähialueyhteistyötä Venäjän, Norjan ja Ruotsin kanssa.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

1. Lääninhallitus seuraa pelastuslaitosten toimintaa pitämällä säännöllistä yhteyttä niiden johtoon ja seuraamalla toimintaa esim. PRONTO -järjestelmän avulla.
2. Lääninhallitus huolehtii yhteistyön sujumisesta hätäkeskusasioissa eri osastojen ja läänin hätäkeskuksen kanssa.
3. Lääninhallitus antaa palautetta pelastuslaitoksille havaitsemistaan kehittämiskohteista.
4. Lääninhallitus neuvoo alueen pelastustoimen PRONTO -järjestelmän käyttäjiä ja osallistuu PRONTO -yhteys henkilöverkoston työhön.
5. Lääninhallitus julkaisee Lapin Pelastustoimen perustiedosto 2004 -kirjan.
6. Lääninhallitus ottaa tämän huomioon käsitellessään pelastustoimen valtionavustuksia koskevia hakemuksia sekä antaessaan lausuntoja palosuojelurahaston avustushakemuksista.
7. Läänin valmiustoimikunta jatkaa toimintaansa.

8. Lääninhallitus osallistuu väestönsuojeluorganisaation tarkistamiseen läänin alueella.
9. Lääninhallitus laatii suunnitelman läänin johtokeskuksen toimintojen järjestämisestä.
10. Lääninhallitus osallistuu valtakunnalliseen valmiusharjoitukseen.
11. Lääninhallitus ohjaa kuntien valmiussuunnittelua ja järjestää tähän liittyvää koulutusta.
12. Lääninhallitus kokoaa pelastuslaitosten laatimat suunnitelmat ja tekee niiden pohjalta läänikohtaisen evakuointisuunnitelman.
13. Lääninhallitus järjestää pelastustoimen alueiden ja pelastustoimeen osallistuvien muiden viranomaisten yhteistoimintaa edistävää varautumiskoulutusta seuraavasti: Järjestetään alueellinen maanpuolustuskurssi nro 39 Sodankylän Luostolla ja osallistutaan Lapin matkailun turvallisuuskoulutushankkeeseen.

4.7 Poliisiosasto

Toimintaympäristön muutos

Syrjäytymiskehitys

Sisäisen turvallisuuden ohjelman tarkoittama syrjäytymiskehitys tulee koskettamaan erityisesti Lappia. Poismuutto läänistä keskittyy selkeästi aktiiviväestöön. Tämä nopeuttaa myös ennustettua väestörakennemuutoksen toteutumista. Väkivalta- ja perheväkivaltatapauksen suhteellisen osuuden suuruus tulee ilman onnistuneita estämistoimenpiteitä kasvamaan. Lapin yhteisen hyvinvoinnin painopiste syrjäytymisen estämisessä tulee olemaan nuoret ja heidän estämisensä ajautumasta rikolliselle uralle.

Turvallisuus kehitysagenttina

Lappi on pysynyt vielä alueena, johon ei ole pesiytynyt järjestäytyntä eikä kansainvälistä rikollisuutta ja jota ei ole mainittavissa määrin käytetty tässä tarkoituksessa myöskään suunnitellusti kauttakulkuun eikä muutoinkaan hyödyksi. Myös laittoman maahantulon ja ihmiskuljetuksen estäminen tulevat koskettamaan läänin kaikkia poliisilaitoksia. Euroopan unionin ja pohjoismaiden kiristynyt ulkomaalaispolitiikka aiheuttaa nykyistä selvästi merkittävämmän määrän unionin alueella luvattomasti oleskelevien henkilöiden siirtymistä maasta toiseen. Suunnittelukaudella tulee pystyä estämään nämä ilmiöt edelleen. Turvallinen Lappi -teema on mukana läänin keskeisten viranomaisten visioissa. Se on myös myyntivaltti mm. Lapin matkailussa. Poliisin oman työn onnistuminen näissä asioissa tukee silloin parhaiten myös muiden läänillisten visioiden ja hyvinvointiohjelmien toteutumista.

Kansainvälisyys

Lapissa kansainvälisyys on pitkälle lähialueyhteistyötä. Sen hyödyntäminen kaikessa ennalta estävässä toiminnassa tulee korostumaan entisestään. Ulkomaalaisasiat tulevat sitä myös tiivis-

tämään. Lähialueilla on yhteiset uhat, haasteet sekä yhteinen tahtotila niiden ratkaisemiseksi. Poliisilla on operatiivista toimintaa Pohjoiskalotin alueella Ruotsin ja Norjan poliisin kanssa sekä valmius operatiiviseen toimintaan myös Luoteis-Venäjän alueen eri viranomaisten kanssa. Niiden pohjaksi tarvitaan tarkempaa tiedonvaihtoa, tiedonhallintaa, yhteisiä tilannekuvia ja koulutusta. Tämä tuo lisää verkottumista myös sosiaali- ja terveysturvaviranomaisten ja nuorisoviranomaisten sekä yliopistojen ennakointi- ja arviointikeskuksien kanssa.

Viranomaisyhteistyö

Viranomaisyhteistyö kumppanuuksineen tulee vaikuttamaan suuresti toimintaympäristöön suunnittelukaudella. Käynnissä olleet projektit ja ohjelmatyöt ovat entisestään vahvistaneet viranomaisten uskoa yhteistyön hyödyllisyyteen. Paikallisten turvallisuus- ja liikenneturvallisuuksuunnitelmien parantuva toteuttaminen tukee myös tätä. Haasteet mm. syrjäytymisen estämiseksi, varhaisen puuttumisen parantamiseksi ja luontoasioiden hoitamiseksi koskettavat monia viranomaisia ja toimijoita niin läänin sisällä kuin lähialueilla. Viranomaisyhteistyö tulee olemaan suunnittelukaudella yksi keskeisin toimintamalli ja -linja.

Arkiturvallisuus

Lapin arkiturvallisuuden päätekijät ovat hälytyspalveluiden laadukkuus ja saatavuus, massarikosten selvitystasot ja tutkinta-ajat sekä liikennevalvonnassa kiinnijäämisriskin lisääntyminen. Suunnittelukaudella tulee pystyä vaikuttamaan näiden laadukkaan hoitamisen lisäksi myös niiden kasvun hillitsemiseen, sillä kehityssuunnan jatkuessa nämä rajaavat poliisin toimintamahdollisuuksia muissa toiminnoissa tuloksia huonontavina.

Arkiturvallisuuden osana on tässäkin mainittava rajojen pitävyys. Venäjällä terrorismin kohteena on yhä selvemmin siviiliväestö ja terroritekojen tekijöiden tavoitteena on synnyttää laajaa pelkoa ottamalla kohteeksi tavalliset ihmiset arkipäivän toimissaan. Terrorismin pelko voi kasvaa suuremmaksi kuin mikä sen todennäköisyys on ja pahimmillaan siitä voi tulla ihmisten elämää ja toimintaa rajoittava tekijä.

Analyysitoiminnan, tiedonhallinnan ja tutkimustoiminnan kehittyminen toimintojen suuntaajina

Tehtävämäärien kasvu ja niiden yhteydet eri toimialoihin yhdessä painopisteiden kanssa vaativat toimivaa ja tuloksellista analyysitoimintaa, tiedonhallintaa ja tutkimustoimintaa. Läänin osalta suunnitelmalliset toiminnot näiltä osin on saatu vasta orastavaan alkuun suunnittelukauden alkaessa. Itse tämä työ ja erityisesti sen hyödyntäminen mitattavine tuloksineen tulee vaikuttamaan poliisin toimintaympäristöön. Rinnan läänillisten toimintojen kanssa on odotettavissa ratkaisuja myös Pohjoiskalotin ja Murmanskin alueen yhteisestä analyysitoiminnasta, tiedonhallinnasta ja tutkimustoiminnasta.

Toiminnan painopisteet

Toiminnan keskeisin painopiste on viranomais- ja sidosryhmäyhteistyön hyödyntäminen. Sitä tukevat päivitettyjen paikallistasojen turvallisuus- ja liikenneturvallisuuksuunnitelmien suunnitelmallinen toteuttaminen.

Kaikessa poliisitoiminnassa painotetaan rikollisuuden, häiriöiden ja onnettomuuksien ennalta estämistä.

Poliisitoiminnan onnistumisen kannalta kriittisimpänä toimintona pidetään onnistumista kii-reellisissä, henkeen ja terveyteen kohdistuvissa hälytystehtävissä.

Poliisitoiminta on kaikilla osa-alueilla laadukasta, jossa laillisuudella ja sen järjestelmällisellä valvonnalla on myös olennainen merkitys.

Suunnitelmallinen ja koordinoitu lähialueyhteistyö Pohjoiskalotin ja Murmanskin alueen kans-sa tukee järjestäytyneen rikollisuuden, laittoman maahantulon, ihmissalakuljetuksen, prostituu-tion ja huumausainerikollisuuden torjuntaa.

Kehitetään henkilöstöjohtamisen valmiuksia ja parannetaan sillä samalla myös työyhteisön hyvinvointia.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

Poliisiin vaikutettavissa olevat toimenpiteet yhdessä lääninhallituksen toimialojen ja muiden toimijoiden kanssa syrjäytymisen estämiseksi ja siinä erityisesti väkivalta- ja perheväkivaltata-pausten suhteellisen osuuden kasvun hillitsemiseksi, nuorten rikolliselle uralle ajautumisen estämiseksi ja Lapin yhteisen hyvinvointitoimenpiteiden painopisteen suuntaamiseksi nuoriin ovat parantuneet suunnitelmallisuudeltaan ja vaikuttavuudeltaan vuoden 2004 tasosta.

Hälytyspalvelujen saatavuus säilyy vähintään 2004 tasossa.

Massarikosten selvitystaso nousee vähintään yhdellä prosenttiyksiköllä ja niiden tutkinta-ajat lyhenevät vähintään 5 prosentilla vuoden 2004 tasosta.

Laillisuusvalvonta ja siinä tehdyt ratkaisut edistävät kansalaisten luottamusta ja hyväksyntää poliisitoimintaan ja sitä kautta samalla myös lääninhallitusta kohtaan.

Lapin poliisilaitokset ovat kihlakuntaratkaisujen jälkeenkin johtamisjärjestelmiltään ja organi-soinneiltaan sellaisia, että ne itse osaltaan sekä yhteistoiminnassa toistensa, valtakunnallisten yksöiden alueellisten osastojen ja muiden toimijoiden kanssa pystyvät takaamaan alueillaan:

- yleisen järjestyksen ja turvallisuuden palveluiden tason pysymisen vähintään vuoden 2004 tasolla
- luottamuksen pysymisen poliisiin vähintään vuoden 2003 tasolla.

Poliisiosasto mahdollistaa osaltaan lääninhallituksen Turvallisuusyhteistyö Lapin ja Muur-manskin alueiden välillä 2004 - 2006 -hankkeen onnistumisen. Samalla kansainvälinen lähialueyhteistyö toimii suunnitelmallisemmin ja koordinoitummin painopisteinään laittoman maahantulon, ihmissalakuljetuksen, prostituution, järjestäytyneen rikollisuuden ja huumerikol-lisuuden torjunta tukien siten läänillistä "Turvallinen Lappi" -teemaa.

Ohjelmatyö on yksi hyödynnetty, tiedotettu, suunnitelmallinen ja myös samalla poliisitoimin-nan vaikuttavuutta parantava toimintamalli. Keskeisinä painopisteinä ovat syrjäytymisen estä-minen sekä sosiaalisen ja arkiturvallisuuden takaaminen laaja-alaisena viranomais- ja sidosryh-mätyönä, kumppanuutena lähialueyhteistyö mukaan lukien.

Johtaminen ja esimiestyö kaikkienensa, mutta erityisesti henkilöstöjohtaminen on hyvän johtamisen tunnusluku ja mittarein mitattuna vähintään vastaavien valtakunnallisten lukujen keskiarvojen yläpuolella

4.8 Hallinto-osasto

Toimintaympäristön muutos

Hallinto-osaston työjärjestys uudistettiin keväällä 2004 vastaamaan koko lääninhallituksen vuoden 2004 alusta voimaan tullutta uutta työjärjestystä. Hallinto-osastolle jääneet tehtävät organisoitiin viidelle vastuualueelle: asiakaspalvelut, hallintopalvelut, kehittäminen, tietohallinto ja viestintä. Osaston toiminnan kehittämistä jatketaan tähän uuteen vastuualuejakoon nojautuen.

Hallinto-osaston strategiatyö käynnistettiin keväällä 2004. Osaston toiminta-ajatus muotoutui jo työjärjestyksen uudistustyössä ja visio määriteltiin strategiatyön edetessä. Osaston visio – *hallinto-osaston laadukkaan toiminnan takaavat hyvä johtaminen, muuttuneisiin tehtäviin sopeutetut henkilöstöresurssit sekä henkilöstön parantunut työtyytyväisyys ja työssäjaksaminen* – sekä loppuvuodesta 2004 valmistuva osaston tulokortisto linjaavat osaston toimintaa vuoteen 2010 saakka.

Eräiden henkilöstö- ja taloushallinnon tarjoamien tukipalvelujen keskittäminen palvelukeskiksi tulee olemaan merkittävä hallinto-osaston toimintaan ja töiden organisointiin vaikuttava asia sähköiseen laskunkäsittelyyn ja uuteen matkanhallintajärjestelmään siirtymisen ohella. Hallinto-osaston henkilöstön keski-ikä on alhaisempi kuin muissa lääninhallituksissa, joten eläköitymistä ei voi käyttää keinona toimintojen uudelleen organisoinnissa. Lääninkassatoimintojen supistuminen vuoden 2005 alusta lähtien vaikuttaa myös jossain määrin töiden organisointiin. Hallinto-osaston toiminnassa ovat viime aikoina korostuneet yhä enenevässä määrin erilaiset kehittämis- ja suunnittelutehtävät, joiden toteuttaminen vaatii asiantuntijatasoista osaamista. Osaston nykyisellä virkarakenteella näihin tehtäviin ei ole kyetty riittävästi panostamaan, joten osaston virkarakenteen kehittäminen on välttämätöntä.

Vuonna 1999 alkanut lääninhallituksen toimitilojen mittava peruskorjausprojekti saatiin päätökseen syksyllä 2004, kun edustustilojen kesällä 2003 alkanut peruskorjausremontti valmistui. Toimitiloihin liittyen ei näillä näkymin lähivuosina enää sitouduta talous- tai henkilöstöresursseja, mikäli valtion tehtävien alueellistaminen ei sitten tuo mukanaan uusia toimitilatarpeita.

Hallinnon toimintaa ovat rasittaneet ja tulevat edelleenkin rasittamaan sisäistä hallintoa koskeneet lukuisat kantelut ja rikosilmoitukset sekä yksittäinen palkkakiistan oikeuskäsittely.

Toiminnan painopisteet

Lääninhallitusten yleishallinnollisiksi strategisiksi painopisteiksi vuosille 2005–2009 on valtakunnallisesti määritelty:

- Alueellisen kehityksen edistäminen toimijoiden yhteistyötä kehittämällä
- Palvelujen ja asioinnin turvaaminen

- Hallinnon ohjattavuuden parantaminen
- Lääninhallitusten laatutyö (toimivat palvelutuotannon prosessit ja toimivat henkilöstöhallinnon prosessit).

Keskeiset tulostavoitteet 2005

- Peruspalvelujen arviointia kehitetään palvelemaan entistä enemmän yhteiskunnan tietotarpeita. Vuoden 2003 arviointikierröksellä aloitettua arvioinnin hyödynnettävyyden kehittämistyötä jatketaan.
- Peruspalvelujen arviointiin osallistuvan henkilöstön arviointiosaamista ja arviointiraportin ulkoasua kehitetään edelleen.
- Lääninhallitus arvioi vuoden 2004 peruspalvelujen arvioinnin yhteydessä valtion palveluja soveltujen palvelutavoitteiden kautta.
- Lääninhallituksen ja maistraattien strategiatyötä tehdään yhteisen konseptin mukaisesti.
- Kihlakuntahallintoa kehitetään selonteon ja eduskunnan vastauksen mukaisesti.
- Lääninhallituksen seurantajärjestelmiä kehitetään vastaamaan uudistuneita tilivelvollisuusvaatimuksia.
- Lääninhallituksessa otetaan käyttöön lääninhallitusten yhteinen työajanseurantajärjestelmä.
- Lääninhallituksessa valmistaudutaan uuden tukipalvelujen tuottamismallin käyttöönottoon.
- Lääninhallituksen henkilöstösuunnittelua ja rekrytointia kehitetään lääninhallitusten henkilöstösuunnittelun ja rekrytoinnin kehittäminen -työryhmän ehdotusten pohjalta.
- Sähköiseen asiointiin sekä tietosuojaja- ja tietoturvakoulutukseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota.
- Virkamiehen sähköinen asiointikortti otetaan käyttöön vuoden 2005 aikana.

4.9 Kansainväliset asiat

Toimintaympäristön muutos

Venäjän talouden myönteinen kehitys luo edellytyksiä myös Lapin yritysten kaupalliselle yhteistyölle. Lääninhallituksen yhteistyösuhteita Venäjän ja eräiden Kaukoidän alueiden kanssa voidaan hyödyntää yrityskontaktien luomisessa.

Länsi-Siperian öljyputken kautta tuleva öljy edelleen laivattavaksi Murmanskissa tankkereihin luo Murmanskin alueella taloudellista kehitystä, josta myös Lappi voi hyötyä. Pohjois-Ruotsin Norrbothnia-rautatien rakentaminen käynnistyy. Se lisää myös Salla-Kantalahti radan tarvetta.

Hallinnollisen ja kaupallisen yhteistyön lisääntyminen Murmanskin alueen kanssa lisää meneillään olevaan lähialuerahoitteisen turvallisuushankkeen tärkeyttä. Erityisesti työ- ja vapaa-ajan matkailun kannalta turvallisuusnäkökohdat ovat tärkeitä.

Arktisen neuvoston puheenjohtajuus siirtyy vuoden 2004 loppupuolella Venäjälle. Pohjoisen foorumin puheenjohtaja-alueena on Lapin pyrittävä vaikuttamaan, että Pohjoisen foorumin ja sen jäsenalueet, mukaan lukien Lappi säilyttää keskeisen aseman Arktisen neuvoston toiminnassa.

Lapin puheenjohtajakauden päättyessä Pohjoisessa foorumissa voidaan enemmän panostaa kahdenväliseen yhteistyöhön.

Toiminnan painopisteet

1. Lääninhallituksen yhteistyösuhteita Venäjän sekä Kaukoidän alueiden (Japanin Hokkaido ja Kiinan Heilongjiang) kanssa käytetään hyväksi yrityskontaktien luomisessa lappilaisille yrityksille.
2. Kahdenvälistä yhteistyötä tiivistetään Pohjoisen foorumin puheenjohtajuuden hoitamisesta vapautuvilla toimintaresursseilla. Yhteistyötä mm. Murmanskin, Arkangelin, Komin, Pietarin, Moskovan, Vologdan ja Hanti-Mansian alueiden kanssa tehostetaan.
3. Turvallisuusyhteistyö Murmanskin alueen kanssa.
4. Yhteistyötä lääninhallituksen sisällä ja lappilaisten partnerien kanssa tiivistetään.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

1. Turvallisuuden lähialueyhteistyöprojekti Murmanskin alueen kanssa etenee siten, että syntyy konkreettisia tuloksia ja jatkorahoitus järjestyy.
2. Lääninhallituksen panostus kaupallisen yhteistyön ja yrityskontaktien luomiseksi pohjoisten alueitten kanssa saavuttaa konkreettisia yrityskontakteja.
3. Matkailuyhteistyö Vologdan alueen sekä Moskovan ja Pietarin kaupunkien kanssa saa median ja suuren yleisön tavoittavia tapahtumia ja muita yhteistyömuotoja.
4. Lapin puheenjohtajuus Pohjoisessa foorumissa tuottaa toimivan yhteistyömuodon Northern Forum Business Advisory Council -aloitteen mukaisesti.
5. Lääninhallituksen rooli kasvaa kiinteämmän kansainvälisen yhteistyön kehittämisessä Lapin eri toimijoiden kesken erityisesti arktisen yhteistyön osalta.

4.10 Sisäinen valvonta

Lääninhallituksen johdon tehtävänä on varmistua siitä, että virastossa toteutetaan niiden talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset ja riittävät sekä tehokkaat sisäisen valvonnan menettelyt valtion talousarviosta annetun lain 24 §:n ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 §:n mukaisesti.

Kansliapäällikkö ja maaherra vastaavat sisäisen valvonnan toimivuudesta ja sisäiselle valvonalle suotuisan ilmapiirin luomisesta ja ylläpitämisestä sekä tarvittavan sisäisen tarkastustoiminnon perustamisesta

Kunkin yksikön päällikkö on vastuussa oman yksikkönsä sisäisestä valvonnasta ja tarpeellisten tarkastusten suorittamisesta sekä vastaa taloudenhoidon eri tehtäviin osallistuvien henkilöiden riittävästä ammatillisesta osaamisesta. Päällikkö vastaa myös siitä, että yksikön toimintarutiineihin sisältyvä jatkuva varojen käytön ja toimintojen kontrolli on asianmukaisesti järjestetty.

Sisäisen valvonnan menettelyt koskevat sekä viraston omaa toimintaa että muuta toimintaa, josta virasto valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaan vastaa. Sisäisen valvonnan järjestämisessä on otettava huomioon valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 a §:n mukaisesti kansainväliset yleiset standardit (INTOSAI ja COSO) ja suositukset sekä EY-lainsäädäntö.

Säädösten ja standardien mukaisesti sisäisen valvonnan piiriin kuuluu mm. seuraavia tehtäviä:

- toiminnan tavoitteiden määrittely toiminta- ja taloussuunnittelun yhteydessä.
- tuloksellisuuden ja resurssien käytön valvonta
- riskien tunnistaminen ja poikkeamiin reagointi.

Lääninhallitus uusi vuoden 2004 aikana taloussäännön ja antoi virkamatkoja sekä edustusmenoja koskevat tarkemmat ohjeet. Henkilöstöpoliittisen ohjelman uusimisen yhteydessä uusittiin myös sisäiset määräykset koskien lisä- ja ylityitä sekä liukuvaa työaikaa.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa, jolla tuotetaan lisäarvoa organisaatiolle ja parannetaan sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sen pääpaino on riskitekijöiden tunnistamisessa ja johdon laatimien sisäisten kontrollien laadun tarkastamisessa. Se varmistaa sisäisten kontrollien olemassaolon ja toimivuuden ja suosittaa raporteissaan parannuksia havaittuihin epäkohtiin.

Lapin lääninhallituksen sisäisenä tarkastajana aloitti oikeushallintopäällikkö vuoden 2004 alussa.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

- Lääninhallituksen johdon ja toimintayksiköiden päälliköiden sitoutuminen edistämään sisäisen valvonnan keskeisten tavoitteiden toteutumista.

5 Laadunhallinta

Toiminnan painopiste

Valtion talousarvioesitys: Lääninhallitukset yhteen sovittavat eri osastojen osaamisen kehittämistyötä sekä strategia- ja laatutyötä tavoitteena toiminnan tehostaminen ja palvelun parantaminen.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

- Lääninhallitus jatkaa strategiatyötä vuonna 2004 laaditun vuoteen 2010 ulottuvan strategia-asiakirjan pohjalta.
- Laatutyötä pyritään käynnistämään lääninhallituksessa henkilöstöressurssien mahdollistamissa rajoissa.
- Lääninhallituksessa käynnistetään osaamisen kehittämishanke.

6 Henkiset voimavarat

Toiminnan painopiste

Valtion talousarvioesitys: Henkilöstön hyvinvointiin ja kehittämiseen kiinnitetään järjestelmällistä huomiota. Kaikki lääninhallitukset tekevät ns. henkilöstötilinpäätöksen. Työtyytyväisyyttä mitataan säännönmukaisesti.

Keskeiset tulostavoitteet 2005

- Lääninhallitus tekee henkilöstötilinpäätöksen vuosittain.
- Lääninhallitus tekee henkilöstölleen vuosittain valtakunnallisesti yhdenmukaistetun työtyytyväisyyskyselyn, johon sisältyy myös uutta palkkausjärjestelmää koskeva osuus.
- Esimiesbarometri otetaan käyttöön lääninhallituksessa ja maistraateissa.

7 Talousarvioesitys 2005 ja 2006 - 2009

Lapin lääninhallituksen alustava menokehys ehdotus vuodelle 2005 on 5 037 000 euroa ja nettoutettavat julkisoikeudelliset tulot ovat arviolta 433 250 euroa ja vuokratulot johtokeskuksesta 299 000 euroa. Tulojen arvioidaan nousevat noin 85 000 euroa vuoden 2004 arvioidusta toteutumasta liikennehallinnon suoritemaksujen korotusten ja uusien alkoholihallinnon tehtävien tuoman tulokertymän vuoksi.

Varsinainen määrärahakehys ja pysyväisluonteiset tulot eivät ole riittäneet kattamaan menoja vuodesta 2001 lähtien. Kuluvalta vuodelta arvioidaan siirtyvän 179 000 euroa, josta kuitenkin on sidottu siirtyviin atk-hankintoihin (Rondo ja Personal Travel) 40 000 euroa.

Lääninhallituksen talousarvioesityksen (TAE 1) mukaan menot ovat yhteensä 6 020 394 euroa, josta henkilöstömenojen osuus on 68 %, kiinteistömenojen 8,5 % ja johtokeskus 7 % ja toimintamenoihin jää 16 %. Henkilötyövuosia tarvittaisiin 87,2 htv. Tällöin tulot ja alustava menokehys ei riittäisi kattamaan toiminnan menoja vuonna 2005.

Lääninhallitus on laatinut myös toimintaa sopeuttavan talousarvion (TAE 2) mikä tarkoittaa kolmen henkilön vähennystä (2,5 htv), jolloin siirtyväksi eräksi arvioidaan jäävän noin 10 000 euroa.

Vuosina 2006 – 2009 varsinainen määrärahakehys ja pysyväisluonteiset tulot eivät riitä kattamaan toimintaa.

Rovaniemi 17.11.2004

Maaherra

Hannele Pokka

Kansliapäällikkö

Osmo Kurola

LAPIN LÄÄNINHALLITUS

Arvio vuosista 2004 - 2009

TAE 1

17.11.2004

	2004	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TULOT	budjetti	arvio 15.11.	arvio	arvio	arvio	arvio	arvio
Kehys	4 992 000	4 992 000	5 037 000	5 037 000	5 037 000	5 037 000	5 037 000
Vuokratulot	293 100	293 100	299 000	305 000	311 000	317 000	323 000
Muut tulot	326 000	349 000	433 250	433 250	433 250	433 250	433 250
Siirtyvä erä	445 914	445 914	179 051	0	0	0	0
Yhteensä	6 057 014	6 080 014	5 948 301	5 775 250	5 781 250	5 787 250	5 793 250
Lisämääräraha		38 000					
VEL-eläkemaksupalautus		41 437					
YHTEENSÄ	6 057 014	6 159 451	5 948 301	5 775 250	5 781 250	5 787 250	5 793 250
MENOT							
Henkilöstömenot	3 920 600	3 925 000	4 093 354	4 187 098	4 281 968	4 333 351	4 385 351
vakituiset	3 304 600	3 304 600					
määräaikaiset yht.	471 000	476 100					
viransijaiset	195 800	195 800					
muut määräaikaiset	275 200	275 200					
poronlihatarkastus	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
Toimintamenot	2 086 400	2 055 400	1 927 040	1 929 106	1 972 654	2 017 744	2 064 438
toimintayksiköt	549 400	549 400	554 400	559 400	564 400	569 400	574 400
johtokeskus	427 000	427 000	444 080	461 843	480 317	499 530	519 511
kiinteistömenot	464 000	464 000	482 560	501 862	521 937	542 814	564 527
kalustus	240 000	249 000					
atk	196 000	156 000	236 000	196 000	196 000	196 000	196 000
muut yhteiset	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000
Yhteensä	6 007 000	5 980 400	6 020 394	6 116 204	6 254 621	6 351 095	6 449 789
Siirtyvä erä	50 014	179 051	-72 094	-340 954	-473 371	-563 845	-656 539

LAPIN LÄÄNINHALLITUS
TAE 2004 - 2009

TAE 2
SM 17.11.2004

	2004	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TULOT	TAE	arvio 15.11.	TAE	TAE	TAE	TAE	TAE
Kehys	4 992 000	5 030 000	5 037 000	5 037 000	5 037 000	5 037 000	5 037 000
Vuokratulot	293 100	293 100	299 000	305 000	311 000	317 000	323 000
Muut tulot	326 000	349 000	433 250	433 250	433 250	433 250	433 250
Siirtyvä erä	445 914	445 914	179 051	10 601	0	0	0
Yhteensä	6 057 014	6 118 014	5 948 301	5 785 851	5 781 250	5 787 250	5 793 250
VEL-eläkemaksupalautus		41 437					
YHTEENSÄ	6 057 014	6 159 451	5 948 301	5 785 851	5 781 250	5 787 250	5 793 250
MENOT							
Henkilöstömenot	3 920 600	3 925 000	4 006 000	4 098 000	4 192 000	4 242 000	4 292 000
vakituiset	3 304 600	3 304 600					
määräaikaiset yht.	471 000	476 100					
viransijaiset	195 800	195 800					
muut määräaikaiset	275 200	275 200					
poronlihatarkastus	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
Toimintamenot	2 086 400	2 055 400	1 931 700	1 933 780	1 977 343	2 022 449	2 069 159
toimintayksiköt	549 400	549 400	558 700	563 700	568 700	573 700	578 700
johtokeskus	427 000	427 000	444 000	461 760	480 230	499 440	519 417
kiinteistömenot	464 000	464 000	483 000	502 320	522 413	543 309	565 042
kalustus	240 000	249 000					
atk	196 000	156 000	236 000	196 000	196 000	196 000	196 000
muut yhteiset	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000
Yhteensä	6 007 000	5 980 400	5 937 700	6 031 780	6 169 343	6 264 449	6 361 159
Siirtyvä erä	50 014	179 051	10 601	-245 929	-388 093	-477 199	-567 909

BUDJETTILOMAKE

Momentti 26.05.21.

LAPIN LÄÄNINHALLITUS

Käyttösuunnitelma	TAE	Ehdotus	Alustava arvio vuosille 2006-2009			
	2004 1 000 €	2005 1 000 €	2006 1 000 €	2007 1 000 €	2008 1 000 €	2009 1 000 €
Palkat *	3 921	4 006	4 098	4 192	4 242	4 292
Kiinteistömenot	464	483	502	522	543	565
vuokrat	395	412	427	445	462	481
sähkö	25	26	27	27	29	30
siivous	44	45	48	50	52	54
Muut kulutusmenot**	955	1 005	965	970	975	980
Kalusteet	240	0	0	0	0	0
Johtokeskus	427	444	462	480	499	519
YHTEENSÄ	6 007	5 938	6 027	6 164	6 259	6 356
Nettoutettavat tulot	619	732	738	744	750	756
julkisoikeudelliset	326	433	433	433	433	433
muut tulot vuokra***	293	299	305	311	317	323
Nettokehys	5 030	5 037	5 037	5 037	5 037	5 037
Arvio henkilötyövuosista *	92	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7

* vuosi 2005 sisältää UPJ:n ja 1,2 % yleiskorotuksen

** sisältää vuodelta 2004 siirtyvät atk-hankinnat 40 000 euroa

*** johtokeskuksen vuokratulot

**** sisältää poliisiosaston 6,5 htv

BUDJETTILOMAKE

Momentti 26.05.21

LAPIN LÄÄNINHALLITUS

Tulot ja menot osastoittain vuonna 2005

1006

Käyttösuunnitelma 1 000 €	Toimintayksiköt											YHTEENSÄ
	MAAHERRA	HAO	LIIK	OIK, KIL	PEL	SIV	SOSTERV	KV	POL	Porolihatark.	YHTEISET	
Palkat *	152	951	289	177	193	962	1 043	109		130		4 006
Muut kulutusmenot	117	100	30	27	35	102	109	29		10	446	1 005
Kalusteet												
Johtokeskus											444	
Kiinteistömenot	5	130	33	21	19	113	117	9	35			482
Investoinnit												
Bruttomenot	274	1 181	352	225	247	1 177	1 269	147			890	
		1 005										
Nettoutettavat tulot			140				153			140		433
julkisoikeudell.suor.			140				153					
muut suoritteet												
Muut tulot											299	299
Nettomenot												
Lainanhoitomaksut		55										
Arvio henkilötyövuosista	1,0	24,5	6,3	4,0	3,5	21,2	22,0	1,8	6,5			90,7

* vuosi 2005 sisältää UPJ:n ja 1,2 % yleiskorotuksen